

Storstadsuppdrag till Svensk Kassaservice

Hemställan från Kista stadsdelsnämnd

Yttrande till näringsdepartementet över betänkandet ”Samhällets behov av betaltjänster” (SOU 2004:52)

Borgarrädsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande

1. Kommunstyrelsen gör en framställan till regeringen avseende behovet av ett fortsatt statligt ansvar för vissa grundläggande servicefunktioner i de områden som omfattas av regeringens Lokala utvecklingsavtal (Storstadssatsningen).
2. Denna promemoria översänds till regeringens storstadsdelegation för kännedom och beaktande.
3. Denna promemoria översänds till Kista stadsdelsnämnd som svar på nämndens framställan till kommunstyrelsen.
4. Denna promemoria översänds till näringsdepartementet som yttrande över betänkandet ”Samhällets behov av betaltjänster” (SOU 2004:52).
5. Protokollet i detta ärende förklaras omedelbart justerat.

Föredragande borgarrådet Teres Lindberg anför följande.

Bakgrund

Kista stadsdelsnämnd har i en hemställan till kommunstyrelsen föreslagit att kommunstyrelsen upptar förhandlingar med regeringen med förslag om ett storstadspolitiskt uppdrag till Svensk Kassaservice. Anledningen är nedläggningen av Svensk Kassaservices kontor i Husby och de negativa konsekvenser detta innebär i form av försämrad service för boende och lokala näringsidkare samt ökade svårigheter att åstadkomma en långsiktigt positiv ekonomisk utveckling i området.

På nationell nivå pågår en översyn av post- och kassaserviceområdet. Regeringen har tillsatt en särskild utredare med uppdrag att utreda ny reglering av postverksamhet samt behovet av statliga insatser för den grundläggande kassaservicen. Ett delbetänkande om kassaservicen, ”Samhällets behov av betaltjänster” (SOU 2004:52) (se *bilaga*), presenterades i maj 2004 och remissbehandlingen pågår fram till 10 september 2004. Stockholms stad är inte remissinstans men kan ändå välja att lämna synpunkter på betänkandet.

I betänkandet föreslås att statens ansvar att tillhandahålla grundläggande betaltjänster ska begränsas till de orter och den landsbygd där det inte är kommersiellt motiverat att tillhandahålla sådana tjänster och där det inte finns några jämförbara alternativ. Utredningen bedömer att det finns förutsättningar att hitta aktörer som är beredda att erbjuda grundläggande betaltjänster mot ersättning. Upphandlingar av dessa tjänster ska göras av Post- och telestyrelsen. Den lag som reglerar grundläggande kassaservice

föreslås upphöra att gälla och Svensk Kassaservice avvecklas med början den 1 januari 2006.

Remisser

Hemställan från Kista stadsdelsnämnd har remitterats till stadsledningskontoret som delar nämndens bedömning att avvecklingen av Svensk Kassaservice i Husby är negativ för både företagandet och befolkningen. Kontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår regeringen att Svensk Kassaservice får i uppdrag att garantera grundläggande betaltjänster i Husby och övriga områden i Stockholm som omfattas av regeringens Storstadssatsning.

Stadsledningskontoret lämnar i sitt yttrande även kommentarer till delbetänkandet från Post- och kassaserviceutredningen, *Samhällets behov av betaltjänster* (SOU 2004:52) samt föreslår att kommunstyrelsen överlämnar kontorets tjänsteutlåtande till näringsdepartementet som yttrande avseende detta betänkande. Förslagen i betänkandet anses i alltför liten utsträckning ta hänsyn till de speciella förhållanden som gäller i områden som exempelvis Husby. Statens ansvar för betaltjänster bör inte begränsas på det sätt som utredningen föreslagit.

Mina synpunkter

Stockholms stad har som målsättning att alla stockholmare ska ha likvärdiga levnadsvillkor, oavsett var i staden man är bosatt. Stadens målsättning är också att skapa hållbar tillväxt och ekonomisk utveckling i alla delar av staden. Liknande mål har även formulerats av riksdagen inom ramen för den nationella storstadspolitiken. Det finns alltså en bred samstämmighet mellan staden och staten och även en samsyn när det gäller behovet av specifika åtgärder för att nå målen.

Vad som saknas är en större bredd i den nationella storstadspolitiken. Om politiken ska få önskad effekt så måste den omfatta alla de områden, departement och statliga myndigheter vars agerande påverkar vardagen i de lokalsamhällen där Storstadssatsningen pågår. Det är också mycket angeläget att tillväxtperspektivet får en betydligt mer framträdande roll än hittills. Ekonomiskt hållbar tillväxt och social utveckling är varandras absoluta förutsättningar.

Exemplet Husby visar hur olika statliga myndigheters agerande motverkar varandra istället för att dra åt samma håll. Denna brist på konsekvens är ett grundläggande problem med den hittillsvarande storstadspolitiken. Förslaget från Kista stadsdelsnämnd att även Svensk Kassaservice bör få ett storstadspolitiskt uppdrag är mycket klokt och jag håller helt med om att regeringen bör kontaktas i denna fråga. Stockholm har för övrigt vid en rad tillfällen framfört behovet av en bredare och mer konsekvent nationell storstadspolitik.

I det här sammanhanget är förslaget från Post- och kassaserviceutredningen om en total avveckling av Svensk Kassaservice mycket oroväckande. Som både Kista stadsdelsnämnd och stadsledningskontoret påpekar råder glesbygdslignande förhållanden i vissa delar av Stockholm. Det är inte rimligt att tro att det kommer att etableras kommersiella alternativ till dagens samhällsservice i dessa områden. Stadsledningskontoret anser att istället för en avveckling av vissa vitala servicefunktioner borde övervägas hur tillförandet av *mer* sådan samhällsservice skulle kunna bidra till att styra utvecklingen i positiv riktning. Jag instämmer helt i den bedömningen och vill

också understryka att en sådan utveckling inte bara skulle vara av godo för det lokala samhället utan givetvis för hela storstadsområdet.

Sedan Kista stadsdelsnämnd fattade beslutet att vända sig till kommunstyrelsen i denna fråga har Svensk Kassaservice stängt sitt kontor i Husby. Närmaste kontor finns i Kista, dit boende och lokala näringsidkare nu hänvisas. Den lokala företagarföreningen i Husby har bland annat framfört kritik mot de mycket långa väntetiderna vid kontoret i Kista.

För att om möjligt åstadkomma en kompromisslösning som bättre skulle kunna tillgodose servicebehovet hos boende och lokala näringsidkare har jag inbjudit representanter för företagarföreningen i Husby samt Svenska Bostäder, som har ett starkt engagemang i den här frågan, och Svensk Kassaservice till ett samtal. Vid det möte som hölls den 17 augusti 2004 framfördes gemensamt från företagsgruppen och Svenska Bostäder ett förslag om en återetablering av kassaservicen i Husby, som ett billigare alternativ till kontoret i Kista Galleria, där det för övrigt finns flera kommersiella banker. Svensk Kassaservice ställde sig avvisande till detta alternativ, men jag hyser ändå en förhoppning om att de fortsatta kontakterna mellan parterna kommer att innebära någon form av förbättrad service för Husby avseende kassaservicen. Det är också vad jag kommer att sträva efter i mina fortsatta kontakter med politiska företrädare på nationell nivå. Exemplet Husby visar med all önskvärd tydlighet hur avsaknaden av en heltäckande storstadspolitik motverkar de insatser som faktiskt görs. Samtidigt är de konkreta förslagen från Kista stadsdelsnämnd ett utmärkt sätt att ~~komma tillrätta~~ med hänvisning till vad som ovan anförts att kommunstyrelsen beslutar följande

1. Kommunstyrelsen gör en framställan till regeringen avseende behovet av ett fortsatt statligt ansvar för vissa grundläggande servicefunktioner i de områden som omfattas av regeringens Lokala utvecklingsavtal (Storstadssatsningen).
2. Denna promemoria översänds till regeringens storstadsdelegation för kännedom och beaktande.
3. Denna promemoria översänds till Kista stadsdelsnämnd som svar på nämndens framställan till kommunstyrelsen.
4. Denna promemoria översänds till näringsdepartementet som yttrande över betänkandet "Samhällets behov av betaltjänster" (SOU 2004:52).
5. Protokollet i detta ärende förklaras omedelbart justerat.

Stockholm den 25 augusti 2004

TERES LINDBERG

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden *Kristina Axén Olin* (m) och *Jan Björklund* (fp) enligt följande

De olika statliga åtaganden som redovisas i ärendet går stick i stäv med varandra. De av staten utpekade skyddsvärda grupperna finns inte minst i storstadsområden och många av de problem som förknippas med glesbygd uppstår även i storstadsmiljö. Att staten den ena dagen säger sig värna om storstadsområden och den andra genom Svensk Kassaservice lämnar storstadens problem utan avseende, visar på problemen med ett lappverk av regleringar.

Statens direktiv till Svensk Kassaservice som leder till och tillåter att kontoret i Husby läggs ned visar åter att storstadsregioner i allmänhet och Stockholm i synnerhet betraktas som

ymnighetshorn att ösa resurser ur, samtidigt som de problem som kan uppstå i storstäder negligeras. Stockholm betalar via löneskatter och utjämningsystem stora summor som kommer andra delar av landet till del, men när infrastrukturen brister – både i form av väg- och spårförbindelser och i form av tillgång till Svensk Kassaservice' kontor – saknas förståelse och vilja att tillgodose Stockholms behov.

Om olika former av speciallösningar skall användas bör de naturligtvis stå i samklang med varandra och i det specifika fallet komma även storstaden till del. Allra bäst vore emellertid om staten till större del ägnade sig åt att genomföra enkla och tydliga regler som gällde lika för alla, oavsett grupptillhörighet eller bostadsort.

ÄRENDET

Kista stadsdelsnämnd har i en hemställan till kommunstyrelsen föreslagit att kommunstyrelsen upptar förhandlingar med regeringen med förslag om ett storstadspolitiskt uppdrag till Svensk Kassaservice, detta med anledning av nedläggningen av Svensk Kassaservices kontor i Husby.

Hemställan har remitterats till stadsledningskontoret som i sitt yttrande även lämnar kommentarer till delbetänkandet från Post- och kassaserviceutredningen, *Sambällets behov av betaltjänster* (SOU 2004:52) samt föreslår att staden lämnar ett yttrande över betänkandet till näringsdepartementet.

Kista stadsdelsnämnd beslöt vid sitt sammanträde den 25 mars 2004 att föreslå kommunstyrelsen att med anledning av nedläggningen av Svensk Kassaservice i Husby uppta förhandlingar med regeringen angående ett storstadspolitiskt uppdrag till Svensk Kassaservice.

Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 20 februari 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Ett sammanträffande skedde den 25 februari med svensk Kassaservices regionala ledning, Svenska Bostäder, Husby företagarförening och Kista Stadsdelsförvaltning (Avdelningschefen IAK). De lokala aktörerna föreslog då ett utvecklingsprojekt inom ramen för stadsdelsförnyelsen och storstadssatsningen. Från svensk Kassaservice sids uppfattades det lokala intresset positivt och man lovade att återkomma snarast efter att ha kontaktat sin ledning för att få mandat att gå in i en fördjupad diskussion.

I februari 2004 träffade näringsansvariga inom IAK näringsdepartementet tillsammans med Föreningssparbanken i en diskussion om en ny statlig storstadssatsning – en satsning på riskkapital för dem som inte har egendomar att belåna för att svara mot bankernas krav på egenfinansiering då någon vill starta ett företag. Få av våra invånare har ju villor och lägenheter att belåna. Näringsdepartementet svarade att man instämde i behovet och att man skulle återkomma för ytterligare diskussion.

Regeringens storstadsdelegation besökte Stockholm den 20 februari varvid Kistas representanter tog upp behovet av mer tillväxtskapande insatser utifrån just exemplet svensk Kassaservice.

Bakgrund och diskussion

Svensk Kassaservice flyttar först från Akalla centrum och nu från Husby centrum till Kista Galleria. Stängning är planerad att ske i juni 2004. I Kista Galleria har svensk Kassaservice satsat nya lokaler, fyra kassor och en kraftig utökning av personal. Antal besök beräknas till 12 000 i månaden. I Husby har servicen trängts in bland fruktdiskarna i ICA. Ca 4000 besök anges vara för lågt för denna mycket bristfälliga satsning.

Akalla stängdes utan samråd och lösningsförsök tillsammans med de lokala aktörerna efter ett antal rån. För Husbys del har rånrisken ökat senare tid men är inte avgörande för beslutet utan här gäller främst en argumentation att man skulle få ett större kundunderlag i Kista.

Givetvis finns inte någon medveten avsikt att diskriminera befolkningen i Husby. Nedläggning sker också av svensk Kassaservice i Spånga medan man behåller servicen i Tensta och Rinkeby. Däremot anser man servicen i Husby och Akalla vara onödig eftersom Kista ligger så nära centrumet tyder på en bristande förståelse av sitt eget uppdrag, en anmärkningsvärd underskattning av betydelsen av att det finns en bankfunktion i varje lokalt centrum. I Kista finns redan fyra väl utbyggda helt kommersiella bankkontor. Frågan är då varför svensk Kassaservice drar på sig stora kostnader för en utökad etablering för en ändå mycket begränsad marknadsandel i stor konkurrens istället för att satsa där man skulle kunna få en mycket stor lokal marknad.

För de lokala näringsidkarna i Akalla och Husby innebär frånvaron av en lokal kassaservice ett stort riskmoment. Affärerna i våra stadsdelar sker med kontanta medel medan kreditkort och betalkort är ovanliga. Affärsidkarna ska därför själva varje dag frakta stora penningssummor till banker i andra stadsdelar. Otryggheten är så stor att flera överväger att flytta från området och man ser nedläggningen av svensk Kassaservice direkt som ett hot och en diskriminering av sig i motsats till behandlingen av näringsidkare i andra stadsdelar.

Färre boende än i andra stadsdelar gör sina affärer över internet och i Husby och Akalla görs fortfarande pensionsutbetalningar i kontanta medel. Det datoriserade samhället får inte lämna stora grupper utan service.

Regeringens uppdrag till olika statliga aktörer

När Postverket omorganiserades bildades svensk Kassaservice bl a med uppdraget att garantera kassa- bankservice i glesbygdsområden där de kommersiella aktörerna inte var intresserade av etablering. För detta anslogs särskilda medel

Regeringens storstadspolitik ska i framtiden riktas mot mer strukturella insatser än tidigare. De olika statliga departementen och verken har fått direktiv att speciellt ta hänsyn till storstadsproblematiken – en form av regionalpolitik. I dessa anvisningar finns näringsdepartementet med nästan uteslutande när det gäller uppdrag till arbetsmarknadsverket. Synsättet att det behövs en egen ekonomisk bärkraft i storstadsstadsdelarna liksom i andra stadsdelar är svagt utvecklat. Redan tidigt efter stadsdelsreformen har stadsdelsnämnden i olika sammanhang påpekat vikten av att storstadsstadsdelarna får utgöra försöksområden för en ny näringspolitik med en ökad satsning på små- och nyföretagande och där de olika statliga myndigheterna bör få i uppdrag att se över hindrande regelsystem. Svensk Kassaservice kunde få direkt – och medel – att garantera en bankfunktion i varje stadsdel som omfattas av storstadssatsningen.

Förslag

Förvaltningen föreslår att nämnden beslutar hemställa till kommunstyrelsen att uppta en diskussion med regeringen angående storstadsuppdrag för svensk Kassaservice.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande av den 13 juli 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Ärendet har beretts av stadsledningskontorets finansavdelning, arbetsmarknads-, integrations- och demokratiavdelningen.

Bakgrund

Kista stadsdelsnämnd har hemställt att kommunstyrelsen ska ta upp förhandlingar med regeringen med anledning av att Svensk Kassaservice flyttar från Husby. I anslutning till detta föreslås vidare att staden lämnar synpunkter på delbetänkandet ”Samhällets behov av betaltjänster” (SOU 2004:52). Staden har inte ombetts lämna yttrande som remissinstans men det finns inget som hindrar att staden ändå lämnar sina synpunkter på betänkandet.

Stadsledningskontorets synpunkter

Genom att lägga ned Svensk Kassaservice i Husby motverkas målen för den nationella storstadsstadspolitik och i synnerhet i relation till den s.k. storstadssatsning som regeringen initierat. Stockholm är en av sju kommuner som deltar i storstadssatsningen, (de övriga är Huddinge, Botkyrka, Haninge, Södertälje, Göteborg och Malmö). Fem bostadsområden i staden ingår varav Husby är ett, (de övriga är Tensta, Rinkeby, Rågsved och Skärholmen). De övergripande målen för storstadssatsningen är:

- ? att ge storstadsregionerna goda förutsättningar för långsiktig hållbar tillväxt och därmed kunna bidra till att nya arbetstillfällen skapas såväl inom storstadsregionerna som i övriga delar av landet, samt
- ? att bryta den sociala, etniska och diskriminerande segregationen i storstadsregionerna och att verka för jämlika och jämställda levnadsvillkor storstädernas invånare.

Under det andra målet om att bryta segregationen finns ett antal s.k. nationella delmål. Ett av dessa handlar om bl.a. om tillgången till offentlig och kommersiell service i de mest utsatta stadsdelarna.

Genom nedläggningen av Svensk Kassaservice sker försämringar för såväl småföretagen som för delar av befolkningen. I Husby har 59 % av befolkningen utländsk bakgrund. Från stadsdelsförvaltningen har framhållits att betalkort / kreditkort är mycket ovanliga och att handeln i huvudsak sker med kontanta medel. Andelen betalningstransaktioner som sker över internet är lägre jämfört med andra stadsdelar. Förutsättningarna för näringsidkarna försämras kraftigt till följd av nedläggningen.

Den statliga utredningen pekar på att kommersiella alternativ skulle kunna ersätta vissa av de tjänster som bortfaller vid förändringar av nuvarande service. Dessa möjligheter saknas dock i en stadsdel som Husby. Att näringsidkarna i Husby centrum skulle vara benägna att mot ersättning erbjuda grundläggande betaltjänster för att på så sätt få fler kunder och därmed öka sin omsättning är högst osannolikt. Vidare finns ett annat problem genom att försäkringsbolagen inte åtar sig att försäkra företagen. Osäkerheten om hur dagskassorna ska hanteras samt att de boende måste åka till Kista för att få kontanter gynnar heller inte tillväxtklimatet i stadsdelen.

Storstadssatsningens tillväxtnål motverkas om det inte finns en samordnad statlig sektorspolitik som samverkar med kommunala insatser så att hindren för en lokal utveckling undanröjs. De problem som finns i Husby kan till viss del liknas vid de som finns i glesbygd.

Stadsledningskontoret delar synpunkterna som framförts från stadsdelsnämnden i Kista, dvs. att regeringens storstadspolitik ska ta hänsyn till den speciella problematik som finns i vissa storstadsområden. Stadsledningskontoret anser vidare att det är rimligt att statens ansvar i områden som omfattats av storstadssatsningen ska avse grundläggande betaltjänster som omfattar betalningsförmedling, uttag av kontanter samt hantering av dagskassor för näringsidkare och ideella föreningar. Statens ansvar för betaltjänster skall inte begränsas så strikt geografiskt som utredningen föreslagit.

Kommunstyrelsen bör därför fatta beslut om att staden ska uppvakta regeringen med syfte att Svensk Kassaservice får i uppdrag att garantera grundläggande betaltjänster i Husby och de områden i staden som omfattas av den nationella storstadspolitiken.

Synpunkter på ”Samhällets behov av betaltjänster” (SOU 2004:52)

I ett allmänt perspektiv får utredningens förslag inte några större menliga konsekvenser i en storstad som Stockholm. Staden borde med sin mångfald och sitt breda kommersiella utbud samt de infrastrukturella förutsättningarna som finns ”klara av” den typ av förändringar som utredningen föreslår.

Det finns dock delar av staden som i flera avseende kan liknas vid en glesbygd med avseende på vissa sociala, ekonomiska och servicemässiga förutsättningar. De förslag som betänkandet lanserar tar inte tillräcklig hänsyn till den situation som finns i vissa bostadsområden i Stockholm. I områden som betecknas som segregerade när det gäller socioekonomiska förhållande och socialt utanförskap behöver särskild hänsyn tas. En sektorsövergripande samverkan mellan alla politikområden är nödvändig för att inte satsningar som görs inom olika områden ska motverka varandra.

Inom ramen för storstadssatsningen har Stockholms stad genomfört en rad insatser för att motverka social utslagning och diskriminering samt verkat för att ge förutsättningar och stöd för tillväxt i näringslivet och därmed nya arbetstillfällen. För befolkningen har betydande insatser gjorts för att stärka självkänslan, höja utbildningsnivån och förbättra svenska språket. Det är ett mödosamt arbete som kräver tid för att nå positiva utvecklingstendenser.

Utredningen pekar på att allt fler använder sig av internet, betalkort/ kreditkort, uttagsautomater etc., dvs. tjänster som inte kräver manuell betjäning. I de bostadsområden som storstadssatsningen omfattar tillhör en stor andel av befolkningen de s.k. skyddsvärda grupperna, (pensionärer, studenter, invandrare, funktionshindrade m .fl.). De särskilda åtgärder som ska vidtas för att säkerställa de skyddsvärda gruppernas intressen är bra. Trots detta finns det en risk för att dessa grupper lämnas utan den service som Svensk Kassaservice givit, utan att de har tillgång till de alternativ som utredningen pekar på. Småföretagare som också betjänats av Svensk Kassaservice får som i exemplet Husby svårare att på ett säkert sätt hantera sina dagskassar. Tvingas dessutom befolkningen till andra stadsdelar för att ta ut kontanter så torde detta inverka menligt på förutsättningarna för den lokala handeln. Sannolikt kommer flera att genomföra sina inköp på samma plats där de har möjlighet att ta ut kontanter. Sammantaget är detta inte gynnsamt om man vill ge förutsättningar för vissa redan segregerade stadsdelar att utvecklas, dvs. bli levande och stabila samhällen med tillgång till den grundläggande service som behövs.

Stadsledningskontoret anser att beslut om avveckling av Svensk Kassaservice i bostadsområden som ingår i storstadssatsningen skall föregås av en fördjupad diskussion med den berörda kommunen, stadsdelsnämnden samt det lokala näringslivet om konsekvenserna för boende och näringslivet i stadsdelarna. En sektorssamordning mellan olika statliga myndigheter är nödvändig så att alla politikområdena drar åt samma håll.

I vissa fall kan det rent ”omvända” förhållandet vara det önskvärda. I stället för att lägga ned vitala grundläggande servicefunktioner i vissa stadsdelar så skulle det inför varje sådant ställningstagande göras en samlad samhällsservicebedömning om hur tillförandet av mer sådan samhällsservice just i s.k. utsatta bostadsområden skulle kunna bidra till en positiv lokal utveckling.

Stadsledningskontorets förslag

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen beslutar att staden skall uppvakta regeringen med syfte att Svensk Kassaservice ska få i uppdrag att garantera grundläggande betaltjänster i Husby samt de övriga bostadsområden i staden som omfattas av regeringens s.k. storstadssatsning. Vidare föreslås att kommunstyrelsen beslutar att överlämna detta tjänsteutlåtande som yttrande till näringsdepartementet avseende betänkandet ”Samhällets behov av betaltjänster” (SOU 2004:52) samt till regeringens storstadsdelegation för kännedom och beaktande.

**Kort sammanfattning av förslagen i Post- och kassaserviceutredningens delbetänkande
Samhällets behov av betaltjänster (SOU 2004:52)**

Nuläge

Svensk Kassaservice tillhandahåller idag följande tjänster:

- ? Insättning och uttag på bankkonto
- ? Inbetalning på postgiro och bankgiro
- ? Utbetalningar på postgiro och bankgiro
- ? Utlandsbetalning
- ? Dagskasseinsättning
- ? Inrikes postanvisning
- ? Inlösen av utrikes postanvisningar

I utredningen konstateras att det utifrån ett geografiskt perspektiv endast är personer som bor i områden utan kommersiella alternativ som har ett direkt behov av tjänster som staten garanterar, idag i form av Svensk Kassaservice.

Utredningens förslag

Utredningen har kostnadsberäknat fem olika scenarier och kommit fram till att det som upphandlingsalternativet (scenario 3) är det enda som representerar en stabil kostnadsutveckling. Förslaget innebär följande.

- ? Statens ansvar ska avse grundläggande betaltjänster som omfattar betalningsförmedling, uttag av kontanter samt hantering av dagskassar för näringsidkare och ideella föreningar. Utredningen föreslår att målet för de grundläggande betaltjänsterna ska bli att "Alla i samhället skall ha tillgång till grundläggande betaltjänster till rimliga priser".

Statens ansvar för betaltjänster skall geografiskt begränsas till de orter och den landsbygd där det inte är kommersiellt motiverat att tillhandahålla sådana tjänster och där det heller inte finns några jämförbara alternativ.

- ? En statlig utredare skall ges i uppdrag att träffa branschöverenskommelser om tillgång till vissa betaltjänster som tilläggstjänster till konto.

Syftet är att åstadkomma att marknaden tar sitt ansvar för att alla skall få tillgång till betaltjänster genom att en branschöverenskommelse träffas. Innebörden är att institut som erbjuder sig att ta emot insättningar som omfattas av garanti för insättningar enligt lagen (1995:1571) om insättningsgaranti skall tillhandahålla vissa betaltjänster som tilläggstjänster, t ex kort eller check, knutna till kontot på skäliga villkor till insättare som önskar sådana tjänster.

- ? Post- och telestyrelsen får i uppdrag att upphandla de grundläggande betaltjänsterna.

Lagen (2001:1276) om grundläggande kassaservice föreslås upphävas och upphöra att gälla den 1 juli 2006. En avveckling av kassaservicetjänsterna skall innan dess kunna genomföras med början från den 1 januari 2006.

För att säkerställa grundläggande betaltjänster tillhandhålls på landsbygden skall Posten AB erbjuda den som avser att tillhandahålla grundläggande betaltjänster genom lantbrevbäringen att utföra tjänsterna. Därutöver skall Posten AB självt eller genom dotterbolag få tillhandahålla betaltjänster på kommersiell grund.

Utredningen bedömer efter samtal med banker och handeln att det bör finnas förutsättningar finna aktörer som mot ersättning är beredda att erbjuda grundläggande betaltjänster på orter där

kommersiella alternativ saknas. Upphandlingen skall avse de orter och den landsbygd där det inte är kommersiellt motiverat att tillhandahålla sådana tjänster och där det inte heller finns några jämförbara alternativ.

? Särskilda åtgärder för de skyddsvärda¹ grupperna

För att säkerställa de skyddsvärda gruppernas intressen föreslår utredningen en rad åtgärder:

- ✍ Konsumentverket föreslås få i uppdrag att genomföra en informations- och utbildningskampanj för att hjälpa de skyddsvärda grupperna till nya, enkla och kostnadseffektiva betaltjänster.
- ✍ Riksförsäkringsverket skall ges i uppdrag att i samråd med Riksgäldskontoret hitta en ny lösning för att genomföra utbetalningar till ålderspensionärer som saknar bankkonto.
- ✍ Riksgäldskontoret skall ges i uppdrag att utreda om befintliga tjänster² inom ramavtalen för statens betalningar kan avropas av Migrationsverket, alternativt utarbeta ett underlag för en separat upphandling tillsammans med Migrationsverket.
- ✍ Post- och telestyrelsens uppdrag att upphandla en utsträckt kassaservice till äldre och funktionshindrade i glesbygd ändras till att avse grundläggande betaltjänster.

Konsekvenser av förslagen

Kostnaden för utredningens förslag, upphandlingsscenario, har beräknats till mellan 200 mnkr och 300 mnkr per år. Utöver detta tillkommer kostnader för de uppdrag som Post- och telestyrelsen samt Konsumentverket föreslås ha. Från och med år 2007 minskas statens anslag.

Beträffande de regionala konsekvenserna bedöms att utredningens förslag säkerställer att behovet av grundläggande betaltjänster tillgodoses ur ett regionalt perspektiv, eftersom tjänsterna kommer att upphandlas i områden som saknar kommersiella alternativ.

---

¹ Ungdomar/studenter, pensionärer, asylsökande, invandrare, småföretag, organisationer/ideella föreningar, personer som nekas bankrelation, funktionshindrade.

² Asylsökande kan endast hämta ut sin ersättning som ett engångsbelopp under ett fåtal dagar i månaden hos svensk Kassaservice. Det finns idag inget alternativ för att hantera utbetalningarna.